

Min dag i coronatider

Kaj Engelhart, samordnare i Kommissionen för interreligiös dialog i Stockholms katolska stift

När coronaepidemin började leda till att människor uppmanades att arbeta hemifrån, äldre skolbarn fortsätta skolgången digitalt, vi alla att vara försiktiga i sociala kontakter, märkte jag två slags reaktioner. Några människor blev oroliga genast. Andra verkade lättade över förändringen. Att slippa ständigt producera, prestera, leverera. Som om livet på arbetsplatserna ibland har något ofritt, påtvingat, egentligen lite obehagligt och inte självvalt.

För min del är förändringen mindre. Som deltidare i uppgiften med interreligiös dialog, alltså arbete med och kring människor från andra religioner, verkar jag redan mycket hemifrån. Men det nya är att möten ställs in, årsmöten uppskjuts, program har avblåsts, konferenser i Sverige och utomlands (en i Sarajevo, en i Bratislava, två i Rom) har inhiberats. I stället kommer online-sammanträden, videokonferenser, mailkonversationer fram och tillbaka. I Interreligiösa rådet i Stockholm diskuterar vi framtiden i datorn. I Samarbetsrådet för judar och kristna startar vi elektroniska medlemsnyheter. I Sveriges interreligiösa råd gör vi en liten film. Oron och otåligheten stiger när framtiden är oviss, planering är omöjlig och tiden verkar stå stilla. Kommer år 2020 att liksom inte bli av? Annat än i de förfärande dödssiffrorna, de många arbetslösa och nyfattiga, och utslitna medmänniskor i världen?

Som riskgruppsmedlem är jag ombedd att stanna hemma. Men jag kan inte, måste ut och få luft och motion, få input, se andra människor. Jag har följt Vatican News, sett påvemässor i tomma romerska katedraler, påskgudstjänster online från min församlingskyrka. Tomt, tyst, som i en glasmonter, experimentellt, kliniskt, distanserat. Jag får öva mig i att söka upp Guds närvaro i mig, i allt som sker och utmanar mig. Hur mycket förutsätter gudskontakten den sociala kontakten? Inte ens ökenfäderna eller de ryska staretserna var helt avskurna från social gemenskap.

Sakta började det med telefonkontakter. Vänner ringde, jag ringde. Men det var omöjligt att avtala träffar, ensamheten kom krypande. Jag funderar på vad coronakrisen innebär för människor i Sverige från olika religiösa och kulturella sammanhang. Sitter alla vid datorn eller tv:n och tittar på var sitt? På var sitt språk, i sin egen kultur, bortvända från det gemensamma samhälle vi lever i? Som om det med ens hade dunstat bort.

Får besök av några gymnasister som ville veta om sufismen och religiös mystik. Hur går det för dem med undervisningen via dator, undrade jag – Bra, tycker en, man är mer koncentrerad än i ett oroligt klassrum. Den andra är mera tveksam. Hur blir resultatet av tiden med datoriserad skolgång – blir eftersläpningen stor för många? Vad händer med dem? Orkar de i fatt?

Efterhand märker jag att jag blivit tröttare än förr. Stimulansbristen och den sociala isoleringen från yttre kontakter och dagligt utbyte försvagar tankemuskulaturen. Det som också håller mig i gång är ett översättningsarbete jag har. Med viss möda tar jag mig fram där. Men jag börjar undra hur vi äldre påverkas av coronasituationen. Om vi gick in i den med energi, arbetsglädje och pigga i tanken – kommer vi ut på andra sidan försvagade, avvanda från daglig stimulans och svårpassade till nystartande aktivitet på högvarv? Är inte den risken nästan värre än smittorisken från Covid-19?

I höstas funderade jag på om och hur vi kristna och muslimer tillsammans skulle kunna hjälpa ungdomar i våra kretsar i förorterna att hitta ut ur gängkriminalitet, droghandel, ungdomsvåld, skjutningar och bränder. Det är ju ur våra led de ofta kommer, ur vilsna och trasiga familjer, utan vuxenstöd, utan andra alternativ i livet än de snabba pengarna från brottslig verksamhet. När coronakrisen är över – börjar allt detta elände på nytt? Skulle vi i våra religiösa bakgrundsmiljöer kunna hämta resurser till att gemensamt motarbeta det? Vore det ett sätt för kristna och muslimer att hand i hand göra en viktig insats, i den anda av mänsklig broderlighet som påven och överimamen i Kairo tog i hand på, kramades om och undertecknade för ett drygt år sedan?

Jag har talat om saken med en ung muslimsk kollega och vän. Likaså med ett par erfarna muslimska ledare. Flera informella, trevande kontakter väntar på att tas. Finns det förutsättningar på muslimskt håll att starta något slags sådant samarbete? Finns det personer, lokaler, erfarenheter att tillgå där? Finns det förtroende? Och hur är det på vårt eget håll? Är vi katoliker från väst och öst, ortodoxa, protestanter redo till en sådan insats? Eller är misstron, försiktigheten, prioriteringarna hindrande? Har vi resurserna som behövs? Kanske äldre människor med tid över och ett hjärta för ungdomarna? Mötesplatser med lite kaffe eller te för läxhjälp, rådgivning, personliga samtal, omtanke och vänskap? Ömsesidigt förtroende för varandra och god vilja? Det behöver undersökas, talas om, kännas efter. Men fantastiskt vore det.

Det enda möjliga är att i första och sista hand lämna allt i Guds barmhärtiga och människoälskande händer. Och försöka vara vakna när hans tilltal kommer.